
РОЛЬ ЗЕМЛЕУСТРОЮ У ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Й.М. ДОРОШ,

доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН,

E-mail: landukrainenaas@gmail.com,

Ш.І. ІБАТУЛЛІН,

доктор економічних наук, професор, академік НААН,

E-mail: andrey0037@gmail.com,

А.В. ТАРНОПОЛЬСЬКИЙ,

заступник директора

E-mail: andrey0037@gmail.com

О.В. САКАЛЬ,

доктор економічних наук, старший науковий співробітник,

E-mail: o_sakal@ukr.net,

Р.А. ХАРИТОНЕНКО,

кандидат економічних наук,

E-mail: kharytonenkor@gmail.com,

Інститут землекористування НААН України

Анотація. Досліджено причинно-наслідковий зв'язок економічної модернізації і землеустрою, роль останнього у процесі модернізації України, а також трансформацію змісту і заходів із землеустрою в зростанні та повоєнній відбудові країни. Констатовано ключову роль землеустрою в економічній модернізації, з акцентом на значенні заходів із землеустрою у подоланні наслідків збройного конфлікту в Україні.

Аналіз законодавчих і підзаконних актів України щодо економічної модернізації свідчить про переважно звужене, хоча й безпосереднє застосування її контексту: передусім стосовно модернізації інфраструктури, матеріально-технічної бази; екологічної модернізації підприємств; оновлення техніко-технологічних процесів з урахуванням впливу на довкілля; щодо соціальних аспектів та освіти, а також систем управління, таких як державне управління і державні фінанси. Тоді як у зв'язку із землеустроєм контекст економічної модернізації в нормативно-правових актах України (станом на 01.06.2023 р.) лише опосередковано можна виділити у зв'язку із проектами й документами, деякі з яких стосуються сільського господарства.

Обґрунтовано структурно-логічну схему відображення ролі землеустрою у процесі економічної модернізації України. Відзначено, що заходи із землеустрою сприяють, зокрема, вирішенню таких актуальних проблем, як забезпечення

продовольчої безпеки, залучення інвестицій у сільське господарство, зокрема, й у контексті його модернізації й розбудови інфраструктури, а також акцентовано на ролі землеустрою визначено як важливу складову процесу євроінтеграції України, що передбачає наближення національного земельного законодавства до *acquis EC*.

Ключові слова: сільське господарство, земельне законодавство, заходи із землеустрою, землекористування, використання та охорона земель, чинники модернізації, євроінтеграція.

Актуальність.

Економічна модернізація та землеустрій як її складова є ключовими чинниками розвитку країни, адже в своїй причинно-наслідковій сукупності покликані забезпечити сталий соціо-еколого-економічний розвиток, стимулюючи інноваційно-інвестиційну діяльність, підвищення конкурентоспроможності та створення сприятливих умов землегосподарювання у всіх секторах і галузях національної економіки, зменшення диспропорцій у розвитку регіонів й територіальних громад, покращення стану довкілля, підвищення добробуту населення.

Особливого значення землеустрій набуває у зв'язку з необхідністю подолання наслідків збройного конфлікту в Україні, оскільки передбачає планування, регулювання землекористування, розвиток інфраструктури та охорону навколишнього середовища, в тому числі з метою забезпечення продовольчої безпеки, залучення інвестицій у сільське господарство, зокрема, й у контексті його модернізації.

Землеустрій є однією з важливих складових процесу євроінтеграції України, що передбачає наближення національного законодавства і стандартів до норм Європейського Союзу (ЄС), зокрема, у галузі земельних відносин, земельної власності, зонування

земель та управління земельними ресурсами.

Актуальність зазначеного пояснюється також тим, що заохочення модернізації національного виробництва шляхом запровадження економічних стимулів, інвестування у новітні технології, формування національної інноваційної інфраструктури та державних програм промислової модернізації, а також розвиток механізмів державно-приватного партнерства для інвестування в модернізацію промислової та соціальної інфраструктури законодавцем перелічено серед *основних засад внутрішньої політики* в економічній сфері, водночас розширення міжнародного співробітництва для залучення іноземних інвестицій, новітніх технологій та управлінського досвіду в національну економіку з метою її реформування, модернізації та інноваційного розвитку – у переліку *основних засад зовнішньої політики* [9].

У сукупності все вищенаведене свідчить про необхідність розробки і впровадження підходів до прийняття управлінських рішень на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях, здатних сприяти модернізації економіки з точки зору землеустрою, розглядаючи його механізм як інституціональну та інноваційну детермінанту економічної модернізації [12].

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Землеустрій у контексті забезпечення сталого розвитку землекористування, в тому числі і через призму модернізації, у тому числі у зв'язку зі збройним конфліктом, є предметом дослідження науковців Інституту землекористування НААН, зокрема, Й. М. Дороша, Ш. І. Ібатулліна, О. С. Дорош, А. В. Тарнопольського та ін. [1, 2, 3]. Модернізацію економіки і трансформацію територіальних систем висвітлено в публікаціях [15, 16, 17]. Окремі аспекти екологічної модернізації економічної системи досліджено в наукових працях співробітників ДУ ІЕПСР НАН України [4, 7, 14]. Причинно-наслідковий зв'язок модернізації сільського господарства і стану розвитку земельних відносин, виникнення земельних конфліктів досліджено, зокрема, в публікації [19]. Однак існуючі наукові розробки за вказаною тематикою не фокусуються на причинно-наслідковому зв'язку економічної модернізації і розвитку землеустрою, а також трансформації змісту і заходів із землеустрою у контексті модернізації економіки, котрі системно пов'язані й не можуть розглядатися відокремлено, що й обумовило постановку мети нашого дослідження.

Мета дослідження – теоретико-методологічне обґрунтування ролі землеустрою у процесі економічної модернізації України.

Матеріали і методи наукового дослідження.

Досягнення поставленої мети дослідження передбачало використання сукупності загальнонаукових і спеці-

альних методів наукового пізнання, зокрема, структурного і функціонального аналізу, абстрагування, синтезу, нормативно-правового регулювання, документування, контент-аналізу, та ґрунтується на нормах чинного земельного законодавства України й працях вітчизняних і зарубіжних учених.

Результати дослідження та їх обговорення.

Генезис наукових підходів до економічної модернізації у зв'язку із розвитком землеустрою нами досліджено у рамках розроблення інституціональної моделі трансформації землеустрою в процесі економічної модернізації. Встановлено, що економічна категорія модернізації досліджується різними науковими школами й течіями економічної теорії відповідно до предмету їх дослідження, що у свою чергу, обумовлює особливості тлумачення змісту цієї категорії [13]. Узагальнено відзначимо окремі визначення досліджуваної категорії:

модернізація (фр. moderniser – новітній, сучасний) – часткове вдосконалення конструкції та заміна застарілого устаткування (машин, обладнання та ін.), технології виробництва, технічне й технологічне переоснащення підприємств [5, с. 543];

процес модернізації супроводжується економічними, політичними, соціальними, інституційними змінами і спрямований на мобілізацію ресурсів для досягнення певних конкурентних переваг [16]; він передбачає створення системи передумов для формування повноцінної інноваційної економіки [15, с. 9];

модернізація з інституціональної точки зору – це процес, який супро-

воджується заміщенням у суспільстві певної території традиційних інститутів і виникненням нових норм, прав, цінностей, груп тощо [17];

екологічна модернізація – інструмент досягнення сталого розвитку, що сприяє балансу між середовищем і суспільством та заміні економічного зростання розвитком [4];

модернізація господарської системи – це створення системи державних і суспільних інститутів, які захищають законні інтереси всіх учасників економічних відносин, та забезпечують ефективне використання наявного виробничого потенціалу і прийняття стратегії соціально-економічного розвитку та розробку системи стимулів, необхідних для досягнення поставлених завдань. Йдеться, зокрема про формування нової моделі державного регулювання на нових морально-політичних засадах [6];

модернізація виробництва в аграрному секторі – критичний рушій економічного розвитку, який, однак, також може призвести до земельних конфліктів [19].

Аналіз змісту законодавчих і підзаконних актів України у контексті визначення сутності, мети та/або механізмів економічної модернізації свідчить про те, що дана економічна категорія вживається переважно у вузькому значенні. Йдеться, насамперед, про модернізацію інфраструктури, матеріально-технічної бази; екологічну модернізацію підприємств; модернізацію техніко-технологічних процесів із точки зору мінімізації впливу на довкілля; програмного забезпечення окремих видів діяльності, а також документів державного планування щодо соціальних аспектів й освіти; системи державного управління, управління державними фі-

нансами і т. ін.

Виходячи із визначення землеустрою як «сукупності соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил» [10], контекст економічної модернізації в нормативно-правових актах України (станом на 01.06.2023 р.) лише опосередковано можна виділити у зв'язку із наступними проектами і документами: проектом «Сільськогосподарська модернізація та інновації», що реалізується у межах дії Рамкової угоди між Україною та Європейським інвестиційним банком від 14.06.2005 р.;

Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Реконструкція, модернізація та відновлення меліоративних систем» з ціллю збільшення площ зрошуваних земель за рахунок реконструкції, модернізації та відновлення меліоративних систем, затвердженим відповідною постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2022 р. № 138;

Концепцією модернізації правового регулювання умов ведення бізнесу в Україні, котра, окрім іншого, у соціально-економічному вимірі охоплює такі сфери як аграрна та екологічна політика.

Тобто, з одного боку, модернізація іманентно передбачає трансформацію – вдосконалення механізмів, інструментів і заходів, котрі регулюють земельні відносини, використання та охорону земель. З іншого боку, заходи із землеустрою також слу-

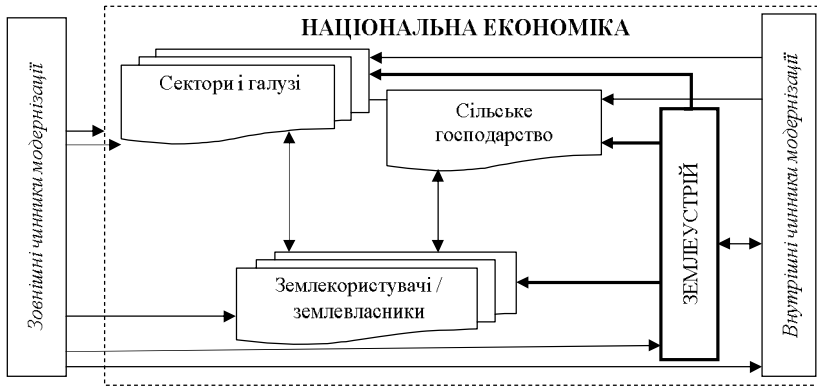

Рис 1. Роль землеустрою у процесі економічної модернізації України

гують детермінантами економічної модернізації, виходячи з визначення землеустрою [10], будучи спрямованими на макроекономічному рівні на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, а на мікроекономічному рівні – регулюючи земельні відносин та раціональну організацію території суб'єктів господарювання (землекористувачів).

Враховуючи вищенаведене, пропонуємо системно розглядати роль землеустрою в процесі економічної модернізації (рис. 1):

1) у широкому сенсі, з точки зору макроекономіки, заходи із землеустрою можуть обумовити структурні зміни в економіці, тобто виступити чинником структурної модернізації економіки;

2) у звуженому мікроекономічному тлумаченні, що передбачає переважно удосконалення організаційно-правових і фінансово-економічних аспектів господарської діяльності окремих землекористувачів / землевласників. Тут заходи із землеустрою виступають внутрішнім джерелом (рушієм) перетворень.

Аналізуючи нормативно-правове забезпечення землеустрою в поточних умовах правового режиму воєнного стану в Україні, дослідниками [3] констатуються відсутність системності, різність цілей спеціальних правил щодо діяльності в сфері землеустрою та розпорядження земельними ділянками у вказаний період, загалом – недосконалість земельного законодавства.

В умовах правового режиму воєнного стану в Україні діяльність у сфері землеустрою обмежується низкою вимог й обмежень, встановлених військовим законодавством та іншими нормативно-правовими актами. Ці обмеження різняться залежно від конкретних обставин та рішень Уряду та військового командування. Однак, загальні принципи, які зазвичай застосовуються в таких ситуаціях, включають, зокрема, обмеження розпорядження земельними ділянками, їх вилучення, обмеження доступу та використання землі, а також призупинення реєстрації прав. Тобто, відповідно до законодавства України, йдеться про тимчасове обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, прав і законних

інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, котрі необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, стосовно земельних відносин, використання й охорони земель. Тим не менше, навіть за таких вимог та обмежень відбувається модернізація – трансформація організаційно-правових і фінансово-економічних аспектів землегосподарування на макро- та мікрорівні для зміцнення обороноздатності країни, а також формуються засади подальшого повоєнного відновлення й розвитку. Заходи із землеустрою відіграють важливу роль у повоєнній відбудові на деокупованих територіях, сприяючи ефективному відновленню і раціональному використанню земельних ресурсів, насамперед, пошкоджених унаслідок бойових і військових дій. Такі заходи спрямовані на встановлення належного правового режиму їх використання й охорони, врегулювання земельних конфліктів, а також планування, стабілізацію та розвиток територій і секторів (галузей) економіки відповідно до потреб і програмних цілей відновлення. Заходи із землеустрою у контексті повоєнної економічної модернізації покликані сприяти відновленню соціально-економічної й екологічної сталості, інфраструктури та життєдіяльності на постраждалих територіях, сприяють залученню інвестицій, стимулюють економічний розвиток.

Не менш важливим чинником модернізації економіки і сфери землеустрою розглядаємо надання 23 червня 2022 р. Європейською Радою Україні статусу кандидата на членство в ЄС. У висновку Європейської Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі від

01.02.2023 р. констатовано, що Україна демонструє початковий рівень підготовки у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій, необхідно буде повністю узгодити національне законодавство із *acquis* ЄС у цій сфері та створити структури і системи, а також розбудувати адміністративну спроможність для ефективного виконання й забезпечення дотримання всіх норм ЄС. Так, необхідно сформувані адміністративні структури з метою реалізації спільної сільськогосподарської політики; також існує потреба в покращенні інтеграції та перевірки даних реєстрів, в тому числі системи ідентифікації земельних ділянок [18].

Наведене дає підстави вважати, що розвиток землеустрою в процесі економічної модернізації концептуально означатиме зміни (трансформацію) в рамках сталого розвитку, а практично, насамперед, враховуватиме виконання міжнародно-правових зобов'язань України щодо земель і сільського господарства, євроінтеграційними прагненнями, однак з актуалізацією у зв'язку з правовим режимом воєнного стану. Останнє передбачає особливі умови використання і відтворення земель, що пошкоджені та/або засмічені через бойові дії. Також, виходячи з тези про те, що «сучасна версія теорії модернізації орієнтована на визначення часового періоду або події, що «підштовхують» суспільство у напрямі модернізації. Таку «точку відліку» можуть зумовити у тому числі політичні події» [8, с. 3], збройна агресія в Україні може стати рушієм розвитку землеустрою в процесі економічної модернізації. Сільське господарство та аграрні ринки є важливими для розвитку економі-

ки України, відповідно модернізація аграрної політики – один із пріоритетних напрямів модернізації економічної політики. Але при цьому сільське господарство потребує зміни пріоритетів аграрної політики до стимулювання розвитку малих форм господарювання та їх об'єднань [8]. Відтак при розробленні управлінських рішень слід враховувати, що модернізація продовольчих ланцюгів у процесі реалізації аграрної політики з акцентом на виробництво не товарів, а сировини, призвела до маргіналізації локальних продовольчих систем, що є вагомим викликом як продовольчій безпеці, так і соціо-економічному розвитку окремих територій і країни загалом [11, с. 140–141]. Проте слід враховувати ймовірний зворотній, досить умовний ефект – трансформація землекористування не обов'язково є неминучим наслідком економічної глобалізації та модернізації (в цитованому дослідженні це обґрунтовано на прикладі лісу) [20]. При цьому структурним каркасом системи землекористування, що трансформується в процесі економічної модернізації, є складові інституціонального середовища землеустрою, котра охоплює весь спектр відносин, пов'язаних з використанням земель, а також інститути, які є носіями цих відносин.

Землеустрій відіграє особливу роль у створення і функціонуванні інноваційної інфраструктури, серед яких у контексті економічної модернізації й оптимізації структури національної економіки відзначимо індустріальні парки. Належна організація та планування системи землекористувань є передумовою ефективності інноваційної інфраструктури.

Висновки та перспективи.

Розвиток землеустрою в Україні, зміст якого відповідно до його правової основи згідно із чинним законодавством обумовлює пошук інституціональних та управлінських детермінант, сприятиме вирішенню складних соціально-економічних й екологічних проблем використання та охорони земель, особливо щодо максимально можливого й оперативного повернення в господарський оборот сільськогосподарських угідь, котрі зазнали впливу бойових і військових дій. Не менш важливу роль заходи із землеустрою відіграватимуть у повоєнній відбудові, а також євроінтеграції України, таким чином, зумовлюючи модернізацію як національної економіки й економічної політики загалом, так і сільського господарства й аграрної політики зокрема. Перспективами подальших досліджень є аналіз викликів і загроз у сфері землеустрою в процесі повоєнної відбудови, розробка інструментарію розвитку землеустрою в умовах структурної модернізації економіки та євроінтеграції України, а також заходів із землеустрою щодо організації та планування землекористувань для створення ефективної інноваційної інфраструктури в Україні.

Список використаної літератури

1. Дорош Й. М., Барвінський А. В., Дорош О. С., Свиридова Л. А. Завдання землеустрою в аграрній сфері, викликані військовою агресією, та шляхи їх вирішення. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2022. № 4. С. 6–15. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2022.04.01>
2. Дорош Й. М., Ібатуллін Ш. І., Барвін-

- ський А. В., Тарнопольський А. В., Сакаль О. В. Концепція використання та охорони земель у сучасних умовах суспільного розвитку України. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2021. № 3. С. 4–13. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2021.03.01>
3. Дорош О. С., Дорош Й. М., Фоменко В. А. Здійснення землеустрою в умовах військового стану. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2023. № 1. С. 22–33. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2023.01.02>
 4. Екологічна і природно-техногенна безпека України в регіональному вимірі / М. А. Хвесик, А. В. Степаненко, Г. О. Обиход та ін.; за наук. ред. М. А. Хвесика. Київ : ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 340 с.
 5. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. / Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І. / За ред. С. В. Мочерного. Львів : Світ, 2006. Т. 2. 568 с.
 6. Зверяков М. Ліберальна ідея і модернізація економіки України. Економіка України. 2010. № 7. С. 11–21.
 7. Коваленко А. О. Стратегічне планування сталого розвитку України. Київ: ПрофКнига, 2018. 424 с.
 8. Модернізація економічної політики розвитку сфер діяльності та ринків : у 4-х частинах / НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2020. Частина 1 : Аграрна політика для селянських фермерських господарств та їх об'єднань: світовий досвід для України : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України О. М. Бородіної ; НАН України, ДУ«Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2021. 275 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/346.pdf>
 9. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI ; редакція від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
 10. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV ; редакція від 08.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
 11. Просторова справедливість у землекористуванні та сталому сільському розвитку : у 2-х книгах / НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2021–2022. Книга 2 : Гарантування базових прав селян та просторова справедливість в умовах лібералізації земельного ринку в Україні : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України О. М. Бородіної ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». Київ, 2022. 390 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/Garantuvannya-bazovyh-prav-seljan.pdf>
 12. Сакаль О. В., Колісник Г. М., Харитоненко Р. А. Інституційне середовище сучасних земельних відносин. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2022. № 1. С. 69–78. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2022.01.07>
 13. Сакаль О. Наукові підходи до модернізації економіки у контексті землеустрою. Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій : матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. форуму, Львів, 4–6 жовт. 2022 р. Львів: Львівський національний університет природокористування, 2022. С. 143–145. URL: <http://lnau.edu.ua/lnau/files/Forum2022.pdf>
 14. Степаненко А. В. Еколого-економічні стратегії в системі забезпечення екологічної безпеки. Наука і наукознавство. 2014. № 4. С. 77–89.
 15. Структурные трансформации старопромышленных регионов Украины : монография / В. И. Ляшенко, Л. Г. Червова, Л. М. Кузьменко и др. / НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. Донецк, 2013. 412 с.
 16. Тульчинська С. О. Інтелектуально-інноваційна модернізація економіки України: теоретико-методологічні аспекти :

- монографія. Київ : НТУУ «КПІ», 2009. 488 с.
17. Тульчинський Р. В. Модернізаційні детермінанти трансформації суспільно-територіальних систем в умовах становлення нового регіоналізму в Україні. Причорноморські економічні студії. Випуск 31. 2018. С. 121–124.
 18. Analytical Report following the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council - Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. Commission staff working document / European Commission, Brussels, 1.2.2023 SWD(2023) 30 final. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-02/SWD_2023_30_Ukraine.pdf
 19. Falcone S., Rosenberg M. Agricultural Modernization and Land Conflict / Barcelona School of Economics Working Paper 1314. February 2022. URL: <https://bse.eu/file/9386/download?token=q6uFejSQ>
 20. Lambin E. F., Meyfroidt P. Global land use change, economic globalization, and the looming land scarcity. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 2011. Vol. 108, No. 9. P. 3465–3472. DOI: <https://doi.org/10.1073/pnas.1100480108>
 1. Dorosh Y., Barvinskyi A., Dorosh O., Svyrydova L. (2022). Zavdannia zemleustroi u ahrarnii sferi, vyklykani viiskovoiu ahresiieiu, ta shliakhy yikh vyrishennia [Challenges of land management in the agro sphere, caused by military aggression, and the ways of their solution]. *Land Management, Cadastre and Land Monitoring*. 4. 6-15. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2022.04.01>
 2. Dorosh Y., Ibatullin S., Barvinskyi A., Tar-nopolskyi A., Sakal O. (2021). Kontsept-siia vykorystannia ta okhorony zemel u suchasnykh umovakh suspilnoho rozvytku Ukrainy [The concept of land use and protection in modern conditions of social development of Ukraine]. *Land Management, Cadastre and Land Monitoring*. 3. 4-13. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2021.03.01>
 3. Dorosh O., Dorosh Y., Fomenko V. (2023). Zdiisnennia zemleustroi u umovakh viiskovoho stanu [Implementation of land management under the conditions of martial law]. *Land Management, Cadastre and Land Monitoring*. 1. 22-33. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2023.01.02>
 4. Khvesyk M., Stepanenko A., Obykhod H. et al. (2014). Ekolohichna i pryrodno-tekh-nohenna bezpeka Ukrainy v rehionalnomu vymiri [Environmental and natural and man-made safety of Ukraine in the regional dimension]. Kyiv: PI IEESD NAS of Ukraine. 340 p.
 5. Mochernyi S., Larina Ya., Ustenko O., Yurii S. (2006). Ekonomichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Economic encyclopedic dictionary]. V. 2. Lviv: Svit. 568 p.
 6. Zvieriakov M. (2010). Liberalna ideia i modernizatsiia ekonomiky Ukrainy. *Ekonomika Ukrainy* [Liberal idea and modernization of the economy of Ukraine.]. 7. 11-21.
 7. Kovalenko A. (2018). Stratehichne planuvannia staloho rozvytku Ukrainy [Strategic planning of sustainable development of Ukraine]. Kyiv: ProfKnyha. 424 p.
 8. Borodina O. (Ed.) (2021). Ahrarna polityka dlia selianskykh fermerskykh hospodarstv ta yikh obiednan: svitovyi dosvid dlia Ukrainy [Agrarian policy for peasant farms and their associations: world experience for Ukraine] in *Modernizatsiia ekonomich-noi polityky rozvytku sfer dialnosti ta ryn-kiv* [Modernization of the economic policy of the development of spheres of activity and markets]. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine. 275 p.

References APA

- URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/346.pdf>
9. Verkhovna Rada Ukrainy (2010). Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 № 2411-VI; redaktsiia vid 31.03.2023. [On the principles of domestic and foreign policy: the Law of Ukraine dated July 1, 2010 No. 2411-VI; ed. dated 31.03.2023]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
 10. Verkhovna Rada Ukrainy (2003). Pro zemleustrii: Zakon Ukrainy vid 22.05.2003 № 858-IV; redaktsiia vid 08.06.2023 [On land management: the Law of Ukraine dated May 22, 2003 No. 858-IV; ed. dated June 8, 2023]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
 11. Borodina O. (Ed.) (2022). Harantuvannia bazovykh prav selian ta prostorova spravedyvist v umovakh liberalizatsii zemelnoho rynku v Ukraini [Guaranteeing the basic rights of peasants and spatial justice in the conditions of land market liberalization in Ukraine] in *Prostorova spravedyvist u zemlekorystuvanni ta stalomu silskomu rozvytku* [Spatial justice in land use and sustainable rural development]. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine. 390 p. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/Garantuvannja-bazovykh-prav-seljan.pdf>
 12. Sakal O., Kolisnyk G., Kharytonenko R. (2022). Instytutsiine seredovyshche suchasnykh zemelnykh vidnosyn [Institutional environment of modern land relations]. *Land Management, Cadastre and Land Monitoring*. 1. 69-78. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2022.01.07>
 13. Sakal O. (2022). Naukovi pidkhody do modernizatsii ekonomiky u konteksti zemleustroi [Scientific approaches to the modernization of the economy in the context of land management]. *Teoriia i praktyka rozvytku ahropromyslovoho kompleksu ta silskykh terytorii: XXIII Mizhnar. nauk.-prakt. foruma, Lviv, 4–6 zhovt. 2022*. [Theory and practice of development of the agro-industrial complex and rural areas: XXIII International science and practice forum, Lviv, October 4-6, 2022]. Lviv: Lviv National Environmental University. 143-145. URL: <http://lnau.edu.ua/lnau/files/Forum2022.pdf>
 14. Stepanenko A. (2014). Ekoloho-ekonomichni stratehii v systemi zabezpechennia ekolohichnoi bezpeky [Ecological and economic strategies in the system of ensuring ecological security]. *Science and Science of Science: international scientific journal*. 4. 77-89.
 15. Lyashenko V., Chervova L., Kuz'menko L. et al. (2013). Strukturnye transformacii staropromyshlennykh regionov Ukrainy [Structural transformations of the old industrial regions of Ukraine]. Donetsk. 412 p.
 16. Tulchynska S. (2009). Intelktualno-innovatsiina modernizatsiia ekonomiky Ukrainy: teoretyko-metodolohichni aspekty [Intellectual and innovative modernization of the economy of Ukraine: theoretical and methodological aspects]. Kyiv: NTUU "KPI". 488 p.
 17. Tulchynskiy R. (2018). Modernizatsiini determinanty transformatsii suspilno-terytorialnykh system v umovakh stanovlennia novoho rehionalizmu v Ukraini [Modernization determinants of the transformation of socio-territorial systems in the conditions of the formation of a new regionalism in Ukraine]. *Black Sea Economic Studies*. 31. 121-124.
 18. European Commission (2023). Analytical Report following the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council - Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. Commission staff working document 1.2.2023 SWD(2023) 30 final, Brussels. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-02/SWD_2023_30_Ukraine.pdf
 19. Falcone S., Rosenberg M. (2022). Agri-

cultural Modernization and Land Conflict / Barcelona School of Economics Working Paper 1314. February, 2022. URL: <https://bse.eu/file/9386/download?token=q6uFejSQ>

land use change, economic globalization, and the looming land scarcity. Proceedings of the National Academy of Sciences. 108(9). 3465–3472. DOI: <https://doi.org/10.1073/pnas.1100480108>

20. Lambin E. F., Meyfroidt P. (2011). Global

Dorosh Y., Ibatullin Sh., Tarnopolskyi A., Sakal O., Kharytonenko R.
THE ROLE OF LAND MANAGEMENT IN THE PROCESS OF ECONOMIC MODERNIZATION IN UKRAINE

LAND MANAGEMENT, CADASTRE AND LAND MONITORING 2'23: 15-25.

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2023.02.02>

Abstract. *The cause-and-effect relationship between economic modernization and land management, the role of the latter in the process of modernization of Ukraine, as well as the transformation of the content and practices related to land management in the growth and post-war reconstruction of the country are studied. The key role of land management in economic modernization, with an emphasis on the importance of land management practices in overcoming the consequences of the armed conflict in Ukraine, is noted.*

The analysis of legislative and regulatory acts of Ukraine regarding economic modernization indicates a predominantly narrowed, albeit direct, application of its context: first of all, in relation to the modernization of infrastructure, material and technical base; ecological modernization of enterprises; updating technical and technological processes taking into account the impact on the environment; on social aspects and education, as well as systems of administration, such as public administration and public finance. Whereas in connection with land management, the context of economic modernization in the regulatory and legal acts of Ukraine (as of June 1, 2023) can only be indirectly highlighted in connection with projects and documents, some of which relate to agriculture.

The structural and logical scheme reflecting the role of land management in the process of economic modernization of Ukraine is justified. It is noted that land management practices contribute, among other, to the solution of such urgent problems as ensuring food security, attracting investments in agriculture, in particular, in the context of its modernization and infrastructure development, as well as emphasizing the role of land management as an important component of the European integration process of Ukraine, which provides for the approximation of national land legislation to the EU acquis.

Keywords: *agriculture, land legislation, land management practices, land use, land use and protection, factors of modernization, European integration.*
